

Contacte per mitjans:

Jose Peñín – 636248621
Alba Cuevas – 933010597

comunicacio@sosracisme.org

La defensa dels drets humans des de la lluita antiracista

SOS Racisme Catalunya és una associació no governamental i sense afany de lucre, que treballa des del 1989 en la defensa dels Drets Humans i centra la seva actuació en la lluita contra el racisme i la xenofòbia, defensant la igualtat efectiva de drets i oportunitats per a totes les persones que conviuen i comparteixen una mateixa societat.

Fomenta el treball en xarxa entre entitats de temàtiques molt diverses, amb el denominador comú de voler combatre el racisme i defensar els drets humans. Aportem propostes a través de la interlocució política amb els representants i responsables de les diferents administracions i institucions.

La trajectòria de l'associació es tradueix avui en el suport de 780 socis, uns 60 activistes, 30 membres del Consell Assessor i un equip tècnic de 8 persones.

Més de 8.000 persones ateses en 25 anys de servei

Una de les principals línies d'actuació de SOS Racisme és el **Servei d'Atenció i Denúncia per a les Víctimes de Racisme i Xenofòbia (SAiD)**: un servei gratuït que atén persones que han patit discriminació racista o xenòfoba, cercant la manera més adequada de resoldre la situació i donant suport a la víctima. També informant col·lectius susceptibles de ser discriminats dels seus drets i de les possibilitats que tenen per evitar que se'ls vulnerin.

L'objectiu final del SAiD és la restitució dels drets i de la dignitat de les persones que han estat víctimes de delictes d'odi i discriminacions racistes o xenòfobes.

La vuitena edició d'un informe únic

Les situacions de racisme identificades pel SAiD, són una font d'informació cabdal per l'anàlisi de l'estat del racisme dels informes que publiquem anualment.

Des de l'any 1995, des de la Federació Estatal de Asociaciones de SOS Racismo publiquem l'Informe Anual sobre el Racismo en el Estado Espanyol. **I des de l'any 2009 publiquem l'informe «L'Estat del Racisme a Catalunya».** Un document d'anàlisi i denúncia de les diverses causes, manifestacions i situacions de racisme i xenofòbia que es desenvolupen a Catalunya. La del 2016, és la 8ª edició.

L'elaboració d'aquest informe respon a tres necessitats: fer una **denúncia pública** de l'existència de situacions discriminatòries i de la presència del racisme al nostre país. Elaborar un material de **sensibilització** social per apropar la defensa de la igualtat de drets i oportunitats i la lluita contra el racisme a la ciutadania. Esdevenir una **eina** per les administracions catalanes que ajudi a planificar polítiques per lluitar contra la discriminació i el racisme a partir d'un diagnòstic.

Els informes es poden comprar, una manera de fer possible la viabilitat del projecte, però per facilitar la seva consulta, es poden descarregar gratuïtament a la nostra web: <http://www.sosracisme.org/temes/que-pensem/informes>

Dades i conclusions principals

Durant el darrer any 2016, el Servei d'Atenció i Denúncia per a Víctimes de Racisme i Xenofòbia (SAiD) de SOS Racisme **ha atès 431 persones:**

Total persones ateses durant el 2016	431 persones
Persones ateses per primer cop el 2016	307 persones
• Situacions noves de racisme	121 persones
• Casos de racisme no denunciats	41 persones
• Casos de racisme denunciats. Casos nous	80 persones
• Demandes amb contingut divers, no racista	186 persones
Casos oberts d'anys anteriors	124 persones

Per tant, de les 431 persones ateses durant el darrer any, 307 són persones que s'han adreçat a SOS Racisme per primer cop, i a les que hem prestat informació, assessorament o derivació en funció de cada demanda.

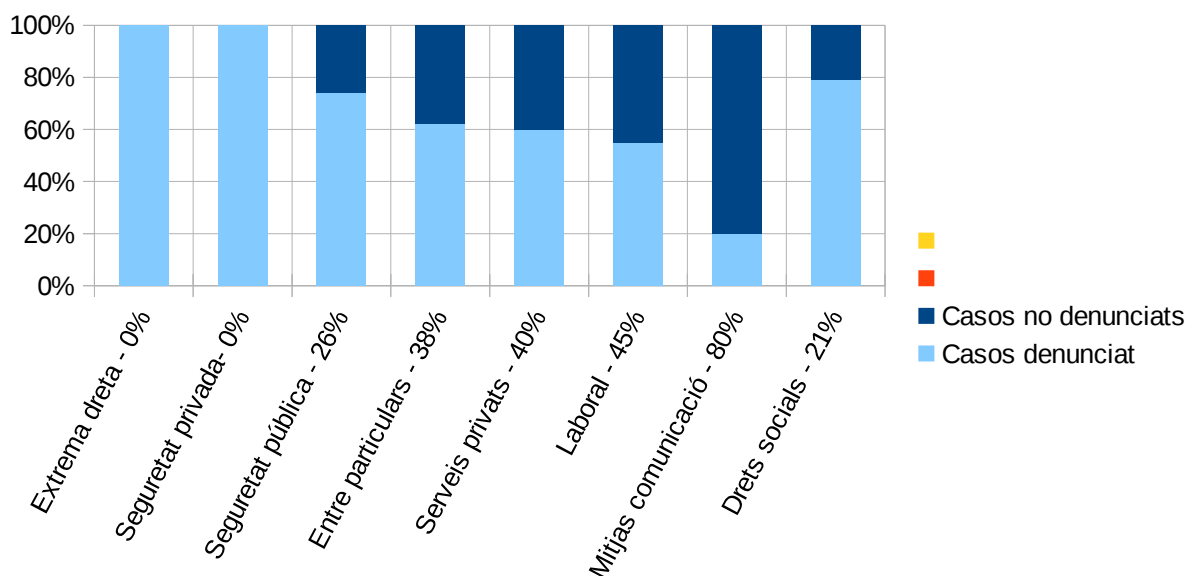
D'entre aquestes **307** persones, **121** havien patit una discriminació racista o xenòfoba. **80** han denunciat els fets i han esdevingut casos de racisme nous assumits el 2016, però en **41** ocasions la discriminació finalment no ha estat denunciada i per tant el SAiD no ha pogut actuar.

CONCLUSIÓ 1: LA INVISIBILITZACIÓ DEL RACISME ES MANTÉ

El 2016, el 34% de persones que havien patit discriminació racista no van tirar endavant la denúncia. I el 62% de les ocasions, va ser per desconfiança en el sistema, per o normalització de la discriminació.

- Entre els casos de racisme que va rebre el SAiD el 2016 que finalment no es van denunciar, la majoria (62%) va ser per decisió de la víctima. I aquesta decisió ve motivada per por, per desconfiança en el sistema jurídic o en les institucions, per normalització de la situació discriminatòria i, en moltes ocasions, perquè pensaven que la denúncia “no servirà de res”.
- **La creença que denunciar és inútil, és en part justificada:** no hi ha reconeixement ni social ni penal de les situacions de racisme com a vulneracions de drets. Els casos denunciats per la via penal, al judici moltes vegades no queda demostrada la discriminació racista, els casos s'arxiven o, en el pitjor dels casos, les persones acusades són les mateixes víctimes. Aquesta situació suposa una re-victimització.
- Les diferències entre algunes tipologies, i la variació respecte l'any anterior, també venen determinades per altres realitats. Per exemple:
 - L'eficàcia de les eines per denunciar generen confiança a les persones que han patit racisme. Aquest és el cas de les discriminacions en l'accés a drets privats, per exemple. L'augment de les possibilitats de denunciar per via penal i l'èxit d'algunes sentències, suposa un canvi important per a les expectatives de les persones que han patit aquest tipus de discriminació.
 - La despenalització d'insults o injúries degut a la reforma del Codi Penal, afecta la denúncia dels casos de discriminació entre particulars.
- La invisibilització i la normalització del racisme són dos elements que es retroalimenten: quan socialment s'assumeixen les situacions de racisme és difícil decidir denunciar-ho, i no denunciar-ho provoca més invisibilització.
 - Aquesta situació ve agreujada per la desprotecció: el sistema no aposta per protegir, acollir i acompanyar les persones que han estat víctimes de racisme.
 - No tenir dades augmenta la problemàtica: necessitem recollir dades de manera oficial per poder fer polítiques públiques antiracistes.

Gràfic1: Percentatge de casos no denunciats, segons tipologies. Casos de racisme 2016

CONCLUSIÓ 2: EL RACISME ES DIVERSIFICA I ES NORMALITZA

El 59% de les discriminacions racistes es donen dins l'àmbit de la vida quotidiana. Ha incrementat el número i s'han diversificat en diferents espais englobant molts aspectes del dia a dia de les persones.

- El segon bloc en número de casos, està format per 4 tipologies amb un nombre de casos molt similar, format per:
 - agressions i discriminacions entre particulars: 16%
 - discriminació en l'accés a serveis privats: 15%
 - discriminació en l'accés a drets socials: 14%
 - discriminació laboral: 14%

Alguns casos d'aquestes tipologies tenen en comú la dificultat de ser discriminacions que no estan socialment reconegudes, però que tenen un gran impacte a la vida diària de les persones. Un racisme, per tant, que cal mostrar i demostrar perquè no es normalitzi.

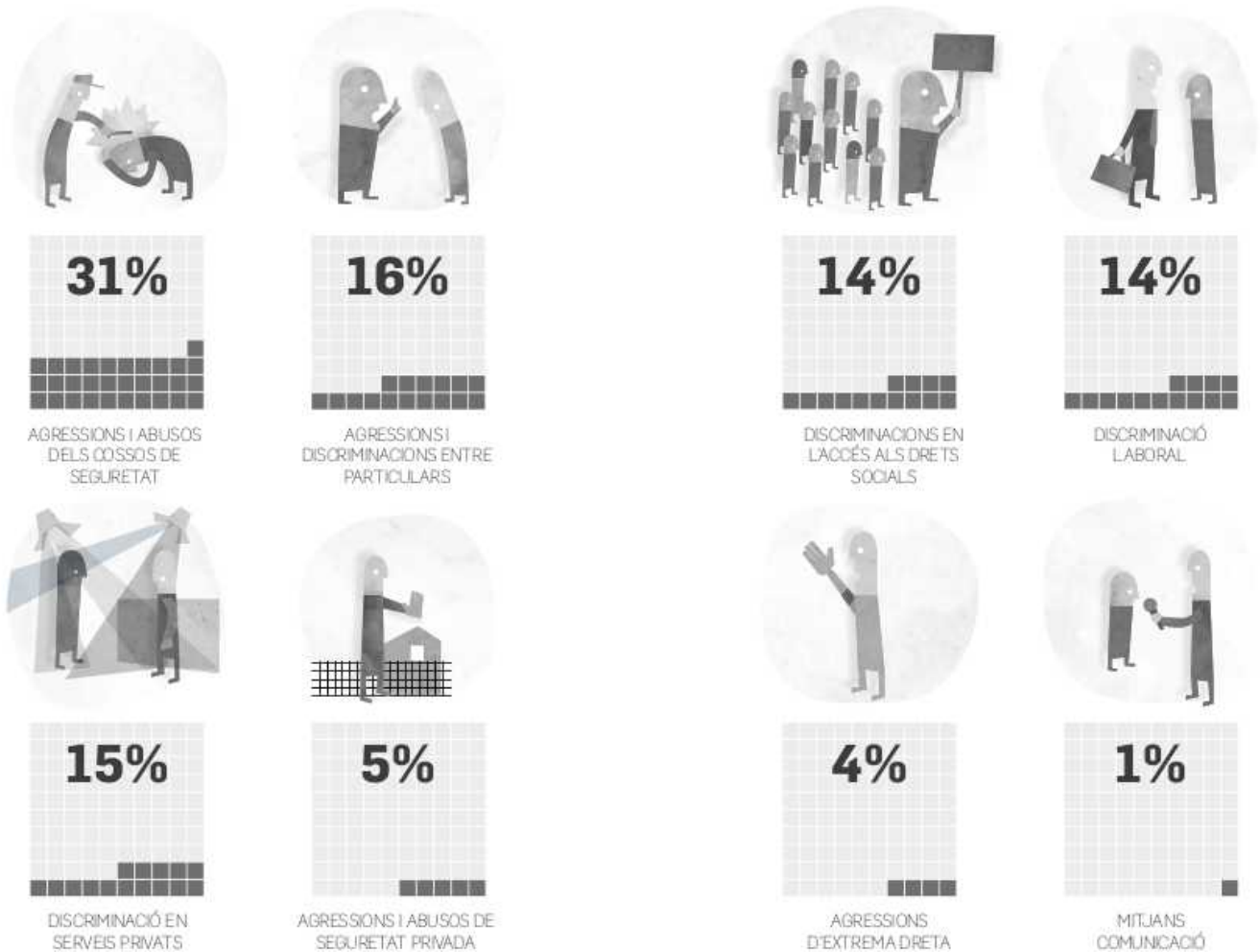

Fig. 3. Casos nous de racisme el 2016 per tipologies
Font: Dades del SAID

- Agressions i discriminacions entre particulars (16%): les persones que intervenen són veïns o comparteixen un àmbit de convivència sense que hi hagi una relació de poder, entre iguals.
 - Ha afectat el número de casos (l'any 2015 van ser el 24%) degut al canvi del Codi Penal que despenalitzava les injúries i deixa desprotegida la víctima, que veu vulnerada la seva dignitat però no té cap recurs per reparar-ho, ni tan sols les comissaries ja no recullen aquestes situacions.
 - Considerem que no s'atorga suficient entitat a situacions que són greus i malmeten la convivència i la cohesió.
- Discriminació en l'accés a serveis privats (15%): denegació a l'accés o ús de serveis privats per motivació racista, per exemple, dret d'admissió racista a locals d'oci.
 - Ha incrementat el número de denúncies perquè, entre altres coses, ha disminuït molt el número de persones que decidien no denunciar (2015: el 82% no denunciaven, 2016: el 40%)
 - En aquest cas, el canvi del Codi Penal ha donat més possibilitats de denunciar per la via penal la vulneració al dret d'admissió, i les esperances de viabilitat de la denúncia anima a les persones afectades a tirar endavant el procés.
 - Destaquem que el 2016 hem aconseguit la primera sentència per vulneració al dret d'admissió i agressió d'un responsable de control d'accés amb l'aplicació de l'article 512 del CP. Fet que genera jurisprudència.
- Discriminació en l'accés a drets socials (14%): privació d'accés al dret de la sanitat pública, l'habitatge, l'educació, l'empadronament i el tracte i condicions per accedir a serveis socials.
- Discriminació laboral (14%): conflictes en l'àmbit de treball amb una relació de poder, per motivació racista.
 - La majoria de casos tractats són casos de *mobbing laboral*, per exemple: vexacions racistes reiterades a dones que desenvolupen feines de cura des d'empreses, amb el que es provoca la baixa voluntària sense indemnització.
 - Aquesta tipologia ha patit un increment notable (2015: 4%, 2016: 14%) però no podem extreure conclusions encara. Volem estudiar-ho amb altres agents especialistes en aquest àmbit.

CONCLUSIÓ 3: ES MANTÉ LA IMPUNITAT DEL RACISME POLICIAL

Per vuitè any consecutiu, la de cossos policials és la tipologia més nombrosa, i en la majoria de casos, aquestes agressions o vulneracions resten impunes.

- Dels 80 casos nous, el 31% són casos de discriminació o agressió perpetrats per agents de seguretat pública. Un fet que encén les alarmes sobre la salut d'un Estat de Dret i democràtic. Més tenint en compte que aquesta situació es dona de manera consecutiva des de fa 8 anys. És la tipologia més nombrosa, tot i que el 26% de casos no es denuncien.

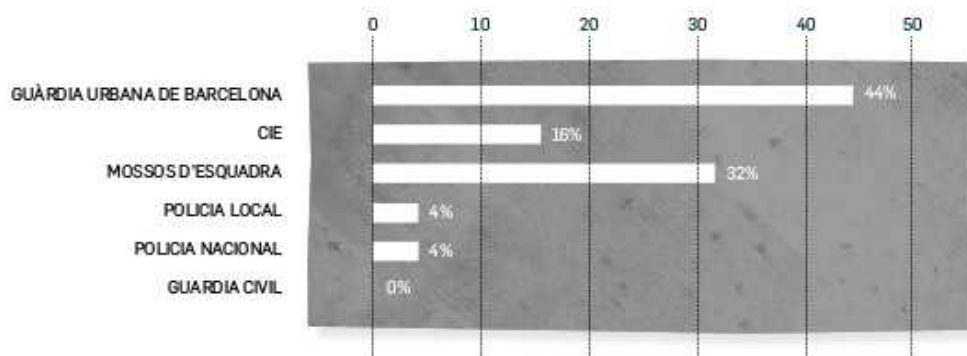

Fig. 9. Cossos policials implicats 2016

Font: Dades del SAiD

- Dins aquest àmbit, destaquem:
 - Incidència sobre el col·lectiu de la venda ambulant: són la major part dels casos que arriben al SAiD. Generalment actuem com a defensa de la víctima de racisme, acusada d'un delictes d'atemptat contra l'autoritat. La Guàrdia Urbana, cos policial ocupat principalment d'aquesta activitat, suposa el 44% del total de casos.
 - Actuació en àmbits de la vida quotidiana: la identificació de persones pel seu color de pell -identificació per perfil ètnic- és constant, i és la font principal dels conflictes que originen aquestes discriminacions racistes. A més de ser una pràctica il·legal, criminalitza les persones afectades.

- Impunitat judicial: opacitat i encobriment són característiques recurrents en els casos de discriminació on hi ha agents de la policia implicats. Per aquest motiu, la mateixa jurisprudència (del Tribunal Constitucional i el Tribunal de Drets Humans) recull que s'hauria de reforçar la defensa de les persones victimitzades. Però la realitat que ens trobem és molt diferent: investigacions poc diligents, principi de veracitat, etc. I el resultat acostuma a ser l'arxivament de les denúncies o la impunitat de les agressores.

- Defensem les víctimes i no acusem les agressores: en la majoria de casos de cossos policials no podem denunciar la vulneració de drets perquè hem de defensar la víctima que ha estat denunciada per un delicte contra l'autoritat o ens trobem amb denúncies creuades entre policia i víctima.

CONCLUSIÓ 4: EL DELICTE D'ODI: OPORTUNITAT O PERILL?

El concepte de «delicte d'odi» ha guanyat visibilitat els darrers anys, però és un concepte limitat, que no inclou totes les situacions de racisme i, per tant, correm el perill de banalitzar social i jurídicament les discriminacions excloses.

- Segons la definició de l'Organització per la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE), Delicte d'Odi és aquella acció que constitueix un delicte sota el Codi Penal i es dona amb una motivació d'odi. En l'àmbit que ens ocupa, per motiu d'origen nacional o ètnic, cultura, religió o color de pell.
- Partint d'aquesta concepció, tots els casos que atenem des del SAiD i gestionem per la via penal, serien Delictes d'Odi, però als jutjats normalment no es fa aquesta interpretació. Per altra banda, la definició de Delicte d'Odi exclou altres accions discriminatòries que tenen la mateixa rellevància però que gestionem per altres vies, com el racisme institucional (lleis excloents contra les que fem reclamació patrimonial o litigi estratègic), el racisme institucionalitzat (les agressions i vulneracions per agents de policia, moltes vegades actuem com a defensa perquè la víctima és denunciada) i aquells conflictes entre particulars (insults, injúries) que es tipificaven com a faltes lleus i que la reforma del Codi Penal ha deixat sense cobertura.
- És necessari ampliar la concepció de Delicte d'Odi més enllà del Codi Penal, perquè el CP no és una eina útil per defensar els drets humans i deixa moltes situacions d'odi no reconegudes.
- Aquesta suma de situacions, per una banda que el concepte «Delicte d'Odi» estigui en voga i capti el focus d'atenció a nivell internacional, i per una altra, que exclouï algunes discriminacions racistes, provoca que es banalitzin a nivell social i jurídic alguns actes discriminatoris racistes, deixant desprotegides les persones afectades i normalitzant algunes discriminacions.

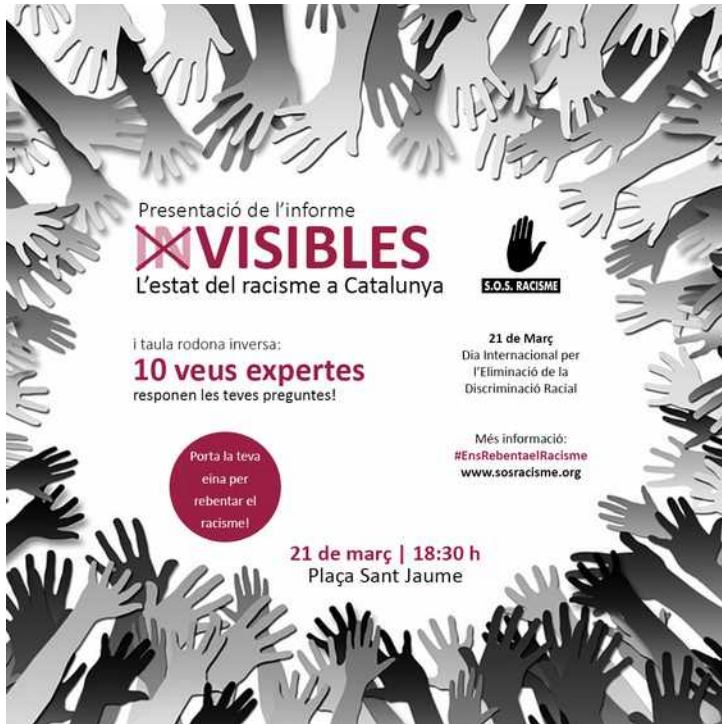
TEMES RELLEVANTS DEL 2016

A l'informe «**InVISIBLES**. Informe sobre l'estat del Racisme a Catalunya» destaquem 5 temes que des de SOS Racisme considerem que són representatius del racisme a Catalunya el 2016:

1. **VENDA AMBULANT NO AUTORITZADA**: un tema que durant els darrers anys ha rebut una especial atenció mediàtica, també el 2016, i que a nivell de casos de racisme, ha tingut un pes significatiu. Però que des de SOS Racisme volem destacar per ser un col·lectiu que pateix un racisme no identificat. A l'informe analitzem com s'està utilitzant el Codi Penal i la Llei d'Estrangeria per actuar sobre el col·lectiu i la seva activitat.
2. **QUI PATEIX RACISME?**: reflexionem a partir de casos i de les experiències de persones referents, com les discriminacions racistes no són patides per persones d'origen estranger, com es creu majoritàriament. Les discriminacions a nivell social i també les exercides per les institucions i els cossos policials, no entenen d'origen o nacionalitat, sinó de fenotip i simbologia cultural, i es veuen afectades persones nascudes al país, migrades fa molts anys com les migrades recentment.
3. **DRETS SILENCIATS**: la discriminació en l'accés als drets és un racisme que costa que es reconegui socialment: la sanitat, l'habitatge, l'educació... són drets als que algunes persones estan lluitant per accedir-hi en igualtat de condicions mentre l'administració que hauria de vetllar pel seu respecte és, de vegades, la mateixa discriminadora. Recollim històries de lluita pel menú *halal* a l'escola pública, l'accés a l'habitatge, el dret a l'atenció sanitària a persones migrants amb permís de residència, entre altres.
4. **MENORS SENSE DRETS GARANTITS**: la vulneració dels drets dels menors al nostre país no no s'identifica ni es visibilitza com a problema, quan són menors migrants. Recollim com s'està privant de llibertat actualment a menors migrants al CIE de Barcelona i quina és la situació dels menors no acompanyats quan accedeixen a la majoria d'edat sense permís de residència ni acompanyament legal.
5. **LA BUROCRÀCIA COM AGENT DISCRIMINADOR**: el conjunt de procediments que configuren la política d'estrangeria, i que les diferents administracions públiques s'encarreguen de dur a terme, representa la cara més oculta del racisme institucional. I són nombrosos els exemples que vam tenir l'últim any que il·lustren com aquests procediments representen una veritable «frontera», per una part de població, a l'accés i exercici de drets fonamentals. Des dels retards a les oficines d'estrangeria en tramitar els expedients, les proves per accedir a la nacionalitat discriminatòries e inclús vexatòries.

«ENS REBENTA EL RACISME»

ACTE DE COMMEMORACIÓ DEL DIA INTERNACIONAL PER L'ERADICACIÓ DE LA DISCRIMINACIÓ RACISTA, 21 DE MARÇ

- Data: dimarts 21 de març 2017
- Lloc: Plaça St Jaume, Barcelona
- Horari: de 12h a 20h. Moments rellevants:
 - **11.30h: convocatòria de premsa.** Conclusions de l'informe i instal·lació artística representant la impunitat i la invisibilitat.
 - **18.30h: acte públic «Ens Rebenta el racisme»:** presentació de l'informe «INVISIBLES. Informe sobre l'estat del racisme a Catalunya 2016» i taula rodona inversa on 10 persones expertes respondran les preguntes del públic. Les preguntes es recolliran durant tot el dia.
 - **20h: acció popular:** #rebentaelracisme

INSTAL·LACIÓ ARTÍSTICA A PLAÇA SANT JAUME

Enguany volem destacar **la invisibilitat del racisme i la impunitat de les agressores**, com principals amenaces a la defensa de drets i la justícia social.

Per mostrar a la ciutadania el pes social d'aquests dos fets, construïrem una escultura temporal i metafòrica, representant la invisibilitat, la impunitat i el racisme condemnat. L'escultura estarà formada per més de 400 globus, on cada un representa un cas. Estarà instal·lada a Plaça Sant Jaume durant tot el 21 de març perquè el públic pugui visitar-la i informar-se. I es «destruirà» entre tot el públic assistent a l'acte final (20h).

Dades representades a l'escultura:

- **Bloc 1: invisibilitat**

Entre 2013 i 2016 s'han atès 562 casos. 230 no s'han denunciat (41%)

- **Bloc 2: impunitat**

Entre 2009 i 2016 hi ha hagut 301 casos que s'han dut per la via penal.

D'aquests:

- En 35 casos s'ha absolt l'agressor (entre ells, 11 casos de policies acusats)

- En 48 casos s'ha condemnat una víctima de racisme (entre ells, 30 casos relacionats amb policia)

- 63 casos s'han arxivat (32 relacionats amb policia)

- **Bloc 3: racisme condemnat**

Entre 2009 i 2016 hi ha hagut 301 casos que s'han dut per la via penal.

D'aquests:

- En 35 casos s'ha condemnat l'agressor (només 1 cas relacionat amb policia)

10 PERSONES EXPERTES PARTICIPANTS A LA TAULA RODONA INVERSA:

- **Papa Diop**, Membre del Sindicat Popular de Venedors Ambulants. Testimoni directe de la persecució que pateixen els venedors ambulants per part de la Guàrdia Urbana i pensador de mesures col·lectives per fer-hi front.
- **Rosa Sánchez**, Membre del Espacio del Inmigrante Fundadora d'aquest espai de solidaritat i suport mutu i referent en la lluita per la defensa dels drets de les persones migrades
- **Khadra Ahmed Adan**, Estudiant d'Integració Social, va ser atesa pel Servei d'Atenció i Denúncies (SAiD) de SOS Racisme Catalunya, ja que va ser discriminada pel seu color de pell en un vol de Ryanair. Encarna l'esperit de lluita per la reparació dels drets vulnerats.
- **Silvia Albert**, Membre de Black Barcelona. A banda de ser una gran actriu i creadora, és membre de Black Barcelona, un projecte que busca l'empoderament col·lectiu i la cura mútua de les persones afrodescendents a la ciutat.
- **Margarita Garcia**, coordinadora del grup de visites de MigraStudium. L'equip de visites d'aquesta fundació és testimoni de la vulneració de drets de persones adultes i menors a dins dels CIE.
- **Margarita Cabrera**, Membre de Fundació ADSIS i responsable de l'equip d'educadors de carrer que treballen al districte de Ciutat Vella amb menors no acompanyats (MENA)
- **Adama Boiro**, Com a mediadora comunitària, treballa per una societat inclusiva a la Fundació Ser.gi, a Girona. Va contactar el SAiD en veure que els seus fills, després d'haver viscut tota la vida a Catalunya, havien de passar un examen de castellà per obtenir la nacionalitat.
- **Karlos Castilla**, Membre de SOS Racisme Catalunya. Doctor en Dret especialitzat en DDHH i membre del consell de SOS Racisme, va estar uns mesos en situació irregular sobrevinguda a causa dels retards a estrangeria.
- **Najat Azzouzi**, Membre de Musulmans contra la Islamofòbia (MCI). Mediadora intercultural de professió, ha estat una de les referents en la lluita per introduir el menú «halal» a les escoles.
- Un membre de la **PAH Barcelona** pendent de confirmar, plataforma referent en la lluita pel dret a l'habitatge, i testimoni de la discriminació en l'accés a l'habitatge per raó d'ètnia.
- **Carlos Losada**, Pediatra i membre de la PASUCat, una plataforma que vetlla per l'atenció sanitària universal a Catalunya.

Presenta l'acte **Auri Nsue**, actriu.